

11 ULTRAZVOK (UZ) VRATNIH ŽIL

Ana Demšar

1. Kaj je UZ vratnih žil?

UZ (ultrazvok) je postopek, pri katerem s posebno napravo pošiljamo v telo zvočno valovanje. To valovanje se kot odmev odbija od struktur v notranjosti telesa. Jakost odmeva je odvisna od sestave posameznega dela telesa. Iz sprejetih odmevov naprava sestavi grobo sliko notranjosti človeškega telesa. Z UZ vratnih žil ocenjujemo zožitev svetline karotidnih arterij – to sta žili dovodnici - vsaka poteka na eni strani vratu, in predstavljata glavni vir krvi za možgane. Nad njima si lahko otirate utrip.

2. Kakšen je namen UZ vratnih žil?

Z leti se na stenah karotidnih arterij oblikujejo *maščobne obloge (plaki)*, ki zožijo žilno svetlino. Večja zožitev zmanjša pretok krvi skozi žili in posledično skozi možgane. Pogosto se zgodi, da je plak na steni karotidne arterije izvor strdka, ki s krvjo potuje do manjših možganskih arterij in jih zamaši. Če je zamašitev prehodna, nastopi *t.i. TIA (tranzitorna ishemična ataka)*, ki se kaže s kratkotrajnim, prehodnim napadom ohlapnosti mišičja, z izgubo občutka ene polovice telesa in z motnjami vida, spomina ali/in govora. Če pa zapora traja dlje časa, nastopi *možganska kap*, ki se lahko konča tudi s smrtjo. Namen UZ preiskave vratnih žil je *ugotoviti stopnjo zožitve karotidnih arterij*, iz česar lahko ocenimo ogroženost bolnika za razvoj možganske kapi. Glede na ogroženost se odločimo za primerno zdravljenje, katerega cilj je vedno enak - preprečiti možgansko kap.

3. Kdo opravlja UZ vratnih žil?

Preiskavo opravi klinični specialist radiolog ali nevrolog v bolnišnici ali ambulantno.

4. Kdo vas na preiskavo napoti?

Na preiskavo vas najpogosteje napoti zdravnik družinske medicine, lahko pa tudi nevrolog ali kardiolog. V Sloveniji obstajajo številne UZ ambulante, kjer lahko preiskavo opravite tudi brez napotnice, kot samoplačnik.

5. Kako se pripravite na UZ vratnih žil?

Za preiskavo *niso potrebne posebne priprave*. Zjutraj lahko normalno jeste in vzamete običajna zdravila. Oblecite se v udobna oblačila, ki ne prekrivajo vratu. Veržice pustite raje doma, da jih ne bi po preiskavi pozabili vzeti.

6. Kako preiskava poteka?

Med preiskavo boste *ležali na preiskovalni mizi ali sedeli na stolu*. Zdravnik vam bo na vrat namazal gel, ki omogoči boljši kontakt aparata s telesom. Nato se bo predmetom, podobnim mikrofону (tj. sonda), pomikal po vratu nad predelom vratnih žil. Slišali boste šumeč, utripajoč zvok, ki predstavlja tok krvi skozi preiskovano žilo.

7. Koliko časa traja UZ vratnih žil?

Preiskava traja *od 15-30 minut*.

8. Kakšne neprijetnosti ali nevarnosti lahko pričakujete?

Preiskava je popolnoma neboleča in neškodljiva.

9. Kdaj bodo znani izvidi preiskave?

Izvid preiskave bo znan *takoj* in ga boste dobili osebno ali pa bo poslan zdravniku, ki je preiskavo naročil. Z njim se tudi dogovorite za razlago rezultatov in nadaljno obravnavo vaših težav.

10. Čemu bodo služili izvidi?

Na podlagi izvidov se zdravnik odloči o nadaljnem zdravljenju. *Pri hudih zožitvah je potrebna operacija vratnih žil, pri manjših zožitvah pa lahko možgansko kap uspešno preprečujemo z zdravim načinom življenja, ustreznimi zdravili ter rednimi UZ kontrolami vratnih žil.*